

NV201K Správní trestání

2. přednáška
JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.
26. 3. 2020

Program přednášky

- **Nová právní úprava správního trestání** (přiblížení nové koncepce správního trestání v České republice, systém správních deliktů).
- **Disciplinární a pořádkové delikty** (hmotněprávní a procesní úprava, specifické rysy).

Kontrolní otázky

- *Co bylo podstatou reformy správního trestání?*
- *Jaký je systém správních deliktů?*
- *Co jsou delikty pořádkové?*
- *Co jsou delikty disciplinární?*
- *Aplikuje se na tzv. jiné správní delikty zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich č. 250/2016 Sb.?*

Reforma správního trestání

- **Příčina:** roztržitost právní úpravy, není návaznost, rezortismus, nedostatečnost právní úpravy, absence vzájemných vztahů v oblasti správního trestání
- **Řešení:** v otázkách výslovně neupravených – vzájemná **inspirace** („půjčování“ institutů) prostřednictvím analogie (**ve prospěch pachatele**)
- **Aplikace LZPS, EÚLP** (č. 209/1992 Sb. – „trestní obvinění“ a tzv. kritéria Engel) – nejen soudní přezkum, ale i kvalita rozhodovacího procesu (spravedlivý proces)

Reforma správního trestání

- **Důsledek: obecná právní úprava správního trestání po stránce hmotně právní a procesní, ponechána vazba na správní řád**
- **1. 7. 2017**
- **Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**
- **Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích**
- **Změnový zákon č. 183/2017 Sb.**

Reforma správního trestání

- **§ 5 a přešupek**
- *Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přešupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovení zákonem, nejde-li o trestný čin. (x Přestupkem je **zaviněné** jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přešupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.)*
- **Formálně – materiální pojetí (X TZ)**
- **Společenská škodlivost**
- **§ 112 přechodných ustanovení + změnový zákon**
- **Není zavinění** (ale je u FO v § 15), kombinace subjektivní a objektivní odpovědnosti

Reforma správního trestání

1. **Přestupky** (pojmenované a výslovně označené) **§ 5 zákona č. 250/2016 Sb.**
 2. **Tzv. jiné správní delikty** (než přestupky)
 - a) **Disciplinární (kázeňské, kárné) delikty**
 - b) **Pořádkové delikty**
- **Přestupek** je – původní přestupek, původní jiný správní delikt a smíšený správní delikt
 - **Užší pojetí přestupku** podle 200/1990 Sb.
 - **Širší pojetí přestupku** podle 250/2016 Sb.

Reforma správního trestání

- Zákon č. 250/2016 Sb. neobsahuje žádnou skutkovou podstatu přestupků – **lex generalis**
- Zákon č. 251/2016 Sb., obsahuje **některé skutkové podstaty přestupků**, které nebylo lze přesunout do zvláštní zákona k povinnosti, která má být porušena (**lex specialis 1**)
- **Zvláštní zákony** (správní delikty u nich musí být „přejmenované“ na přestupky, případně § 112), **lex specialis 2**, mohou vyloučit či modifikovat obecná ustanovení z lex generalis

Reforma správního trestání

Hmotně právní problematika	Procesně právní problematika
1) Zákon č. 251/2016 Sb., nebo jiný zvláštní zákon (skutková podstata, správní trest, event. lhůty, ...)	1) zvláštní zákon (věcná příslušnost, event. lhůty)
2) Zákon č. 250/2016 Sb.	2) Zákon č. 250/2016 Sb.
3) Analogie s TZ, zásady, ...	3) Správní řád č. 500/2004 Sb. (§ 1 odst. 2)
	4) Analogie s TŘ, zásady, ...

Disciplinární a pořádkové delikty

- Ponechány **mimo dopad reformy** správního trestání (§ 112/1 a důvodová zpráva) – analogická aplikace nové právní úpravy? – není vyloučeno
- Součást **tzv. jiných správních deliktů**
- **Hmotněprávní úprava:** zvláštní zákon (+ vnitřní předpisy, služební předpisy)
- **Procesní úprava:** zvláštní zákon a správní řád

Disciplinární delikty

- (veřejné) disciplinární (kárné, kázeňské) delikty
- **FO**, která je součástí organizačního uskupení (člen, příslušník, státní zaměstnanec, student VŠ, ...), v němž jsou uplatňována **vnitřní pravidla**
- Sankcionování za porušení **vnitřních předpisů**
- **Subjektivní odpovědnost**

Disciplinární delikty

- **Advokáti** (č. 85/1996 Sb., postup podle TŘ), **notáři** (x soudní exekutoři – NSS)
- **Lékaři, lékárníci, stomatologové, veterinární lékaři**
- **Daňoví poradci, auditoři, patentoví zástupci, ...**
- **Studenti VŠ**
- **Vojáci z povolání** (221/1999 Sb.) + „jednání mající znaky přestupku“ (osobní výluka z dopadu přestupků, ale ...)
- **Příslušníci bezpečnostních sborů** (361/2003 Sb.) + „jednání mající znaky přestupku“ (osobní výluka z dopadu přestupků, ale ...)
- **Státní úředníci** v režimu tzv. státní služby (234/2014 Sb.)

- **Jednání mající znaky přestupku** – možný postih za toto jednání a v jeho důsledku „souběžný“ postih za kárný/kázeňský/disciplinární delikt

Disciplinární přestupky studentů VŠ

- **Disciplinární řád PrF MU + zákon č. 111/1998 Sb., ZVŠ**
§ 64

Disciplinárním přestupkem je zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejích součástí.

§ 65

(1) Za disciplinární přestupek lze uložit některou z následujících sankcí:

a) napomenutí,

b) podmíněné vyloučení ze studia se stanovením lhůty a podmínek k osvědčení,

c) vyloučení ze studia.

(2) Od uložení sankce je možné upustit, jestliže samotné projednání disciplinárního přestupku vede k nápravě.

(3) Při ukládání sankcí se přihlíží k charakteru jednání, jímž byl disciplinární přestupek spáchán, k okolnostem, za nichž k němu došlo, ke způsobeným následkům, k míře zavinění, jakož i k dosavadnímu chování studenta, který se disciplinárního přestupku dopustil, a k projevené snaze o nápravu jeho následků. Vyloučit ze studia lze pouze v případě úmyslného spáchání disciplinárního přestupku.

§ 66

Disciplinární přestupek nelze projednat, jestliže uplynula lhůta jednoho roku od jeho spáchání nebo od pravomocného odsuzujícího rozsudku v trestní věci. Do lhůty jednoho roku se nezapočítává doba, kdy osoba není studentem.

- **Pojem disciplinárního přestupku – sankce, zánik odpovědnosti**

Disciplinární přestupky studentů VSŠ

– *disciplinární řád PrF MU + zákon č. 111/1998 Sb., ZVŠ*

§ 69

(1) *Disciplinární řízení zahajuje disciplinární komise veřejné vysoké školy na návrh rektora, jestliže jde o projednání disciplinárního přestupku studenta, který není zapsán na žádné z jejích fakult, nebo děkana, jestliže jde o projednání disciplinárního přestupku studenta, který je zapsán na fakultě. Návrh obsahuje popis skutku, popřípadě navrhované důkazy, o které se opírá, jakož i zdůvodnění, proč je ve skutku spatřován disciplinární přestupek. Disciplinární řízení je zahájeno seznámením studenta s návrhem. O disciplinárním přestupku se koná ústní jednání za přítomnosti studenta. V nepřítomnosti studenta lze ústní jednání konat pouze v případě, že se k němu nedostaví bez omluvy, ačkoli byl řádně pozván. Rektor nebo děkan nemohou uložit přísnější sankci, než navrhl disciplinární komise.*

(2) *Jestliže vyjde najevo, že nejde o disciplinární přestupek, jestliže se nepodaří prokázat, že disciplinární přestupek spáchal student, nebo jestliže osoba přestala být studentem, disciplinární řízení se zastaví.*

(3) *Odstavce 1 a 2 se použijí obdobně pro řízení o vyloučení ze studia podle § 67.*

Disciplinární přestupky

- *Disciplinární řád PrF MU*
- **Čl. 2 odst. 2, skutkové podstaty disciplinárního přestupku („zejména“)**
 - a) jakákoliv forma **podvádění, opisování nebo neoprávněné spolupráce při plnění studijních povinností**, nebo pokus o takovéto jednání
 - b) **vydávání cizí práce za vlastní**, zvláště použitím části cizí práce ve vlastní práci bez náležitého odkazování nebo doslovným použitím části cizí práce bez zjevného vyznačení citace, například uvozovkami,
 - c) **odevzdání stejné nebo mírně pozměněné práce ke splnění různých studijních povinností** bez předchozího souhlasu alespoň jednoho z vyučujících kurzu, do něhož se práce odevzdává,
 - d) poskytnutí písemné práce **jinému studentovi** svědomím, že bude použita k podvodnému jednání při plnění povinností nebo **napovídání během testu** znalostí jinému testovanému,
 - e) jakákoliv forma **neoprávněné manipulace s taženými zkušebními otázkami** či **výměna testů** při psaní písemných prací, jakož i **použití nepovolených materiálů, informací a pomůcek při plnění studijních povinností**, nebo pokus o takovéto jednání,

Disciplinární přestupky

- **Disciplinární řád PrF MU**
- **Čl. 2 odst. 2, skutkové podstaty disciplinárního přestupku**
 - f) zvláště závažné nebo opakované porušení povinností, pravidel a zákazů vyplývajících z vnitřních předpisů fakulty,
 - g) zvláště závažné či opakované porušení pravidel a pokynů pro užívání počítačové sítě MU stanovených předpisem MU nebo fakulty,
 - h) úmyslné zničení, poškození, neoprávněné zcizení věci nebo zneužití majetku fakulty, univerzity či majetku člena akademické obce, zaměstnance MU nebo osoby jednající ve spolupráci s MU,
 - i) agresivní nebo narušující chování, ať fyzické či slovní, vůči členu akademické obce, zaměstnanci MU nebo osobě jednající ve spolupráci s MU,
 - j) zneužívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek v prostorách MU, vstup do prostor MU či účast na výuce pod vlivem návykových látek,
 - k) nezaplacení pravomocně vyměřeného poplatku za studium,
 - l) porušení povinnosti bez zbytečného odkladu upozornit na nesprávnosti v údajích ve studijní evidenci.

Disciplinární přestupky

- **Podnět** (může dát kdokoliv) děkanovi, **děkan** jej posoudí a pokud je důvodný, podává disciplinární komisi **návrh na zahájení řízení**
- **Návrh na zahájení řízení** obsahuje: **a) popis skutku** („co“), **b) označení studenta** („kdo“), **c) odůvodnění** („proč“) a **d) uvedení důkazů** („na základě čeho“)
- Disciplinární řízení se zahajuje **z moci úřední** a tím, že studentovi je doručeno **oznámení o zahájení řízení**
- Koná se k **ústní jednání** k projednání disciplinárního přestupku, **předvolání** navrhovatele, obviněného studenta a možných svědků
- Výsledek:
 - 1. Zastavení řízení:** a) skutek se nestal, nebo není disciplinárním přestupkem, b) skutek nespáchal obviněný student, c) obviněný přestal být studentem a d) došlo k zániku odpovědnosti za disciplinární přestupek, nebo
 - 2. Návrh rozhodnutí disciplinární komise děkanovi, rozhoduje děkan**

Disciplinární přestupky studentů VŠ

- **Disciplinární komise navrhuje**, zda se obviněný student **dopustil** disciplinárního přestupku („vina“) a jakou **sankci** lze uložit („trest“)
- **Děkan** může uložit i mírnější, než navrženou sankci
- Proti rozhodnutí děkana se lze **odvolat** ve lhůtě **do 30 dnů** od doručení k **rektorovi**
- <https://www.law.muni.cz/content/cs/o-fakulte/organizacni-struktura/organy-fakulty/disciplinari-komise/pripady-projednane-disciplinari-komisi/>

Pořádkové delikty

- Pořádkový delikt
- **Zaviněné porušení procesních povinností či maření a ztěžování průběhu** (nejen) správního řízení
- FO
- **Subjektivní odpovědnost** - dovozeno judikaturou
- Donucovací prostředek

Pořádkové delikty

- **NSS, sp. zn. 5 As 76/2009, č. 2236/2011 Sb. NSS** „*O poměru speciality lze hovořit tam, kde se jedná o právní ochranu týchž zájmů. Objektem ochrany v § 62 odst. 2 správního řádu ...je vlastní řízení, které probíhá u správního orgánu, tzn. řízení, v němž rozhoduje, resp. činí relevantní úkony směřující k vydání rozhodnutí oprávněná úřední osoba. Objektem, který je chráněn § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, je čest jednotlivce napadená pachatelem přestupku. V tomto případě je dána mnohost chráněných zájmů, stanovení vůči sobě nejsou a ani nemohou být ve vztahu speciality. Pouhá skutečnost, že se jedná o veřejného činitele, sama o sobě neznámá, že nelze použít zákona ... o přestupcích. Úřední osoba, resp. oprávněná úřední osoba z titulu výkonu své funkce neztrácí základní lidská práva a svobody, deklarovaná Listinou základních práv a svobod (srovnej čl. 7 a čl. 10), a jakkoli je vztah občan – „úředník“ v mnohém asymetrický, i zde platí určitá všeobecná uznávaná slušnosti a občanského soužití; není proto důvod, aby byl „úředník“ z ochrany garantované § 49 citovaného zákona vylučován.*
- **§ 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb. – další forma ochrany „úředníka“**

Pořádkové delikty

- Pořádková pokuta - § 62 spr. ř.
- **Rozhodnutí** – lze se odvolat
- **Odkladný účinek nelze vyloučit**
- **první úkon v řízení** (samostatné řízení)
- může **navazovat, předcházet** nebo **v průběhu** jiného (správního) řízení či procesu (OOP, JÚ, ...)
- **Pravomocně uloženou pokutu lze snížit/prominout**

Pořádkové delikty

- Pořádkové pokuty lze ukládat **opakovaně** (může být maximální výše), tj. **neplatí ne bis in idem**
- 50.000,- Kč
- **Závažné ztěžování postupu v řízení** (NSS, sp. zn. 8 As 16/2012, č. 2890/2013 Sb. NSS, „*pro uložení pořádkové pokuty podle § 62 odst. 2 správního řádu není třeba, aby byl hrubě urážlivým podáním současně též závažně ztížen postup v řízení podle prvního odstavce tohoto ustanovení*“)
 - Bez řádné/náležitě omluvy se nedostaví** na předvolání (pokud je omluva, lze předvést, ale ne pokutovat)
 - Navzdory **předchozímu napomenutí ruší**
 - Neuposlechne** pokynu
- Učiní **hrubě urážlivé podání** (x střet s přestupkem;)

Pořádkové delikty

- „plná“ subsidiarita správního řádu (tj. nejsou procesní odchylky) x **vnitřní procesní předpisy**
„disciplinární řády“ vydané na základě zákonného zmocnění
- *ex offo*, subjektivní a objektivní lhůty pro **zahájení řízení** či pro **uložení sankce**